

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krome, za Nemčijo in druge dežele 4 krome, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Ali smo bili res premagani?

Volilni boj v belokranjskem in novo-meškem vol. okraju je končan. Vedeli smo, da ne moremo zmagati, ker pač nimamo tistih sredstev na razpolaganje, kakor jih ima klerikalna stranka. Vseeno je bil pa ta boj jako hud. Klerikalcem so se zelo hlače tresle. Nagnali so iz Ljubljane vse agitatorje, kar jih imajo. Deželni zbor samo zaradi tega en cel teden ni delal, ker so morali klerikalni deželni poslanci iti na Dolenjsko in v Belokrajino ter tam agitirati za svojega kandidata Jarca. Najlepše je pa to, da so ti ljudje agitirali z deželnim denarjem, torej z denarjem, katerega plačuje kmet, da se umno upravlja dežela, da se dela za gospodarski in kulturni napredek dežele in njenih prebivalcev. Cel teden so vlekli deželni poslanci plačo. Vsak dan je morala dežela plačati okroglih 400 kron — torej v osmih dne okroglih 3000 kron. Delalo se pa ni nič. Pač se je delalo, toda na volišču. Klerikalni poslanci so dobivali lepo plačo za to, da niso ničesar delali in da so lahko na vso silo agitirali. Toda to ni bila vsa agitacija. Vsaka župnija ima svoje stalne agitatorje — duhovnike, katerih glavna naloga je, razširjati klerikalno misel od hiše do hiše, od človeka do človeka. Ne rekli bi ničesar, če bi ti duhovniki tako agitirali, kakor agitira vsak drug državljani. Po zakonu ima namreč tudi duhovnik ravnoiste državljanske pravice in dolžnosti, kakor vsak drug državljani. Toda duhovniki imajo v rokah največjo moč, ki najhujše vpliva na našega priprostega človeka. Imajo v rokah cerkev, spovednico in prižnico. In ti duhovniki niso agitirali s tem, da so dokazovali in navajali dobre lastnosti svojega klerikalnega kandidata Jarca — teh namreč sploh nima — temveč s tem, da so na najnesramnejši in najpodlejši način blatili in grdili neodvisnega in vrlega naprednega kandidata Engelberta Gangla. Grmeli so s prižnic, obljubovali so pekel, večno pogubljenje, jezo božjo vsem tistim, ki bi

se upali voliti poštenjaka in dobrega kristjana Gangla. V spovednicah so mesto, da bi poučevali in odpuščali, podili ljudi, ki niso hoteli iti slepo na njih limanice ter voliti klerikalnega kandidata. 18. oktobra je bil največji, neodpustljivi, smrtni greh, če je kdo volil Gangla — največje zaslužnje si je pa človek pridobil, če je volil Jarca. Ali ni to najgrše zlorabljenje prevzvišene Kristusove vere. Če bi prišel pretečeno nedeljo Kristus v cerkve novo-meškega in belokranjskega volilnega okraja, tedaj bi tudi vzel pasji bič ter nagnal naše politikujoče duhovnike.

Torej takih sredstev so se posluževali klerikalci. In kdo se more potem čuditi, da so zmagali. Toda tudi napredni kandidat Gangl je dobil kaj lepo število glasov. Dobil je četrtino vseh oddanih glasov. Seveda klerikalci zdaj samega veselja kar nore ter vpijejo, da je govorilo zavedno katoliško ljudstvo. Toda to se klerikalcem samo dozdeva. Zavedno je bilo tisto ljudstvo, ki je volilo naprednega kandidata Gangla, ki ni verjelo lažnivemu žuganju duhovnikov, ki so na prižnici in v spovednici agitirali za klerikalnega kandidata. Bili so to sami zavedni, izobraženi, neodvisni kmetje, ki vedo, do kam sega moč duhovnikov. Neustrašeno so šli ti naši možje na volišče, neustrašeno so oddali svoje glasove za kandidata, kateremu so popolnoma zaupali, volili so ga, čeprav so bili prepričani, da Gangl spričo velikanške klerikalne agitacije, pri kateri se je zlorabljala vera, cerkev, spovednica in prižnica, ne more zmagati. In če bi se teh sredstev ne posluževali politikujoči duhovniki, tedaj bi ne bil danes državni poslanec Jarc, temveč Engelbert Gangl. In če klerikalci danes zmagovito vpijejo: zavedno ljudstvo je govorilo — tedaj je to laž. **Zmagalo je klerikalno nasilstvo, ki je zlorabilo vero v politične namene.**

Hvala vam, zavedni in neustrašeni Dolenjci in Belokranjci, da ste pogumno stopili na volišče ter oddali svoj glas našemu značajnemu in nesebičnemu Engelbertu Ganglu. Pokazali ste s tem, da ste politično zreli, da ste zmožni iti vstric z

napredkom časa. Skoraj dvatisoč vas je bilo! Toda, možje, vaša naloga s tem ni še končana. Vsak naj si izbere enega svojih sovaščanov, ki je zdaj volil klerikalno, ter ga izobražuje, poučuje. Naroči naj ga na naš list. To delo ne bo težko, samo vstrajni morate biti. Ni treba agitirati — **izberite samo enega.** In pri prihodnjih volitvah vas ne bo dvatisoč, temveč štiritisoč in zmaga bo vaša. Torej na delo, na mirno, tiho, izobraževalno delo!

Kdo je kriv draginje?

V Avstriji vlada silna draginja. Vse se je podražilo: meso, vsakdanji živež, obleka, stanovanje itd. Posebno tožijo v mestih in večjih krajih, da je meso predrago. To draginjo pa čuti tudi naš kmet, vsaj mora tudi naš kmet kupovati meso, obleko in drugo. Seveda pravijo v mestih, da je tej preveliki draginji kriv agrarec, to je poljedelec. In to je deloma tudi resnica. Toda, žalibože, pridejo potem ljudje, ki to besedo agrarec nesramno izrabljajo. Agrarci niso naši kmeti, agrarci so tisti češki, moravski in ogrski grofi, ki rede sto in sto goveje živine, agrarci so tudi tisti fabrikanti, ki poleg svoje fabrike rede sto in sto volov. Ti delajo visoke cene živini, ne pa naš kmet, ki redi svojo kravico in svojega volička. Cene delajo pa tudi tisti prekupci, ki kupujejo po naših sejmih, ki hodijo od hiše do hiše ter od našega kmeta za nizko ceno kupijo vola ter ga za mnogo višjo ceno potem prodajo mesarju. Ker je pa vse dražje, zahtevajo delavci, uradniki in drugi višje plače, vsled česar mora država zvišati davke, katere mora deloma plačati tudi naš kmet. In lahko trdimo, da vsled velike vladajoče draginje trpi tudi naš kmet. V nekaterih krajih je zavladalo celo uboštvo.

Da pa more naš kmet tako pridelovati in rediti živino kakor drugi izobraženi narodi, za to potrebuje pouka. Da se odpomore draginji, uboštvu, je predvsem treba zboljšati živinorejo in sploh poljedelstvo. Seveda klerikalci vedno in povsod vpijejo,

da hočejo kmetu pomagati. Poznajo ga pa samo v toliko, v kolikor ga morejo izsesavati. In kar delajo za gospodarsko povzdigo našega kmeta, je čisto navadna lumparija. Tega ne delajo za to, da pomagajo kmetu, temveč da ga privežejo nase ter s tem zvečajo svojo moč in nadvlado.

Pravijo, da delajo za odpravo velikih davkov — glasujejo pa za to, naj se izdajo milijoni in milijoni za nove ladje, za nove nepotrebne vojaške uniforme. In če zahtevajo napredni poslanci, naj vsaj za nekaj časa odpro mejo za uvoz tuje živine, zahtevajo to tudi v interesu našega kmeta. S tem bi bila vsaj za nekaj časa odpravljena draginja. Delavec in uradnik bi ne zahteval višje plače, davki bi se vsled tega ne zvišali in tudi druge potrebščine bi postale cenejše. Naš kmet bi potem tudi ne imel tako velikanskih izdatkov. Ta prihranjeni denar bi pa naš kmet potem lahko plodonosno naložil v svojo kmetijo, zboljšal živinorejo, vinorejo in drugo. V tem smislu delovati, je koristno za našega kmeta. Ne pa kričati: Naš kmet je v nevarnosti, podpirati pa velike grofe in kneze in fabrikante.

Naši klerikalci pravijo, da hočejo našemu revnemu kmetu pomagati. Zakaj ga pa potem silijo, naj hodi na oddaljene božje poti ter tam daje svoje prihranjene, krvave denarce v dar, katere potem razuzdani menihi s svojimi priležnicami ukradejo in zapravijo, zakaj jih silijo dajati za drage cerkvene stavbe, za razne misijone, ne povedo pa ne, da gre ta denar v Bosno in Hercegovino, da more ondotni fanatični škof Stadler preganjati delavne in priljubljene očete frančiškane. Ta škof tako zelo preganja te za vero in ljudstvo navdušene fančiškane, da ga je sam cesar in papež ostro zaradi tega ozmerjal. In vendar podpirajo naši klerikalci tega cesarju in papežu nepokornega, upornega škofa, zagovarjajo čenstohovske menihe, ki so okradli mater božjo ter prodali njene dragocenosti, denar, katerega je znosilo pobožno ljudstvo, pa zapravili, zagovarjajo koroške duhovnike Weisa in Kaiserja, ki sta ubogega koroškega kmeta ogoljufala za milijone ter pobegnili.

Zakaj ne uče naši duhovniki ljudstva, da je bil naš Zveličar Kristus ponižen, skromen, da je bog povsod navzoč in da se ga prav tako moli in prosi za razne milosti, kakor v priprosti vaški cerkvi, kakor v zlatom in srebrom olišpani katedrali. Vsaka vaška cerkevica, vsaka vaška kapelica je božja pot, kajti povsod je navzoč bog. Čemu torej voditi in zapeljavati ljudstvo na draga božja pota?

Naše ljudstvo je delavno in varčno. V tem ga vzgajamo. Potem se mu ne bo treba pritoževati zaradi silne draginje. Zato pa proč od ljudi, ki vas uče zapravljati, proč od škodljivcev ljudstva, proč od klerikalcev!

Dolenjski novičar.

Iz Velike Loke. Gotovo so častiti gospodje sobrati, zbrani na kaki pojedini in pri pijači — ali kakor sami ljudstvo slepe — na konferenci, odložili v zadnji »Lažiljub« nekaj svojih vinskih misli, kajti drugače si zadnjega dopisa iz trebanjske okolice ne moremo tolmačiti. Prečastiti in presiti so v zadnjem dopisu postavili popolnoma le svoja žegnana telesa na mesto vere. Kakor videti iz dopisa, so prečastni že sami malce spregledali, kar tudi tam sami pripoznajo, da smo ljudi že precej pripravili ob slepo zaupanje do njih, ker niso nič drugega, kakor navadni ljudje in pod kožo krvavi, kakor mi. To je tudi naša naloga ljudstvu pojasniti, da duhovniki niso iz prav nič drugečnega ila, kakor mi drugi zemljani. Z nami vred imajo napačne, pa bi bili radi le nekakšna višja bitja, neka popolnost... Ena glavnih lastnosti vsakega duhovnika pa je pohlep po posvetnem blagu in gospodstvu nad svojimi backi. Silno redki so dandanes duhovniki, ki bi se zadovoljili le s svojo zelo mastno plačo. Vse hlepi le po denarju in po posvetnem premoženju. Zanje se nauk iz evangelija glasi nekako tako: »Ne skrbite, kaj boste jedli in kaj boste pili, saj to vam preskrbe že kmečki žulji, ko pridete v bero!« Da je zaupanje do prečastitih tako padlo, so krivi edino le sami. Ljudstvo pričinja spoznavati, da je duhovnikom vera le postranska stvar, da se za vse drugo bolj zanimajo, da rajše rede bike in mrjasee, delajo maslo in opeko, pobirajo bero in jajca, štejejo denarce in ustanavljajo hujškarska društva, nego da bi iskali božjega kraljestva. Sicer je pa postala vera že od sile draga reč. Duhovnik mašuje za vso faro le po eno mašo na teden, druge si pa da drago plačati; če pa še malo zapoje zraven, je pa treba že globoko seči v žep. Sicer pa bodemo prihodnjič malo obrazložili raznovrstne dohodke, ki jih imajo prečastiti, da bo ljudstvo spoznalo, kako morajo rejeni revčki stradati in nimajo, kamor bi položili svoje maziljene glave. V dopisu navajajo potem, da se nevera najbolj širi po veri nasprotnih časopisih. Mili bože, kateri so pa ti listi? V naših vsaj ne najdete niti črke proti veri. Pravite, da se zaničevanje vere in sovrašтво do cerkve kaže le v zaničevanju služabnikov svete cerkve. No, no, gospodje nunci, le počasi! Zaviti pa znate prav po jezuitsko! Domača primera zato bi bila, če na prim. jaz konjederca ravno ne spoštujem, vendar nisem nasproten postavi, ki mu vleva opravljati ta posel. Duhovniki vendar še niste vera ali pa cerkev, dasiravno so nekateri čebri že tako obsežni. Proti Oblaku so napeli gonjo, tožijo dopisniki. Ko bi bil Tone nedolžen, bi ga gotovo ne bilo sodišče nagradilo s svitlimi kroncami, kjer je preveč delal za telesni blagor cestarjev. Po gostilnah se govori proti duhovnom, jadicujejo častiti. I, no! Po cerkvah se pa

proti nam, in še sirovo se nam zabavlja s svetega kraja. Zakaj pa bi mi ne smeli govoriti o tem, kar teži, ozir. lajša naše žeppe?! In kritizovati bomo vendar še smeli vas in vaše delo, ne? Kaj ste res že tako oboleli na domišljiji, da mislite, da ste že napol bogovi in da o vas ubogi kmet niti govoriti ne bode smel? Smo govorili o vas, pa bodemo še vedno jasneje, kljub vašim prepovedim. Višek vse nesramnosti pa je dosegel podli dopisun, ko je naštel nekaj slučajev nagle smrti. Tudi mi bi vam lahko vrnili milo za drago in vam naštel nebrot takih slučajev iz vaše srede, a mi imamo toliko človeškega čuta v sebi, da ne odpiramo napol zaceljenih ran in ne skrunimo svežih grobov, kakor roparske hijene. Ali ni to podlo in človeka nevredno, ko meče kamenje na grob moža, ki je zgolj vsled tega, da pomaga svojemu bližnjemu, žrtvoval svoje življenje? Ali ne presega ta dokaz ljubezni do bližnjega vseh vaših pridig in izmišljenih primer? Ali ni bila ta ljubezen do bližnjega bolj vzvišena in vzornejša, nego je vse vaše delo skupaj. In On ki vidi naša srca, On, ki sodi po dejanju in ne po praznih besedah, On, ki je neskončna usmiljenost — ga je sprejel v kraj ljubezni in miru, ki ga mu vi še v grobu ne privoščite. Na gomilo, ki se še leskeče od solz, in ob kateri plaka osirotela deca ter v dno duše potrta žena, na gomilo, v kateri počiva sree, ki je v resnici ljubilo svojega bližnjega, na to gomilo meče nesramni in nečloveški dopisun kamenje, mesto da bi pokleknil ob njej in premišljal, da je to res prst božji, ki pa kaže le njemu, kako bi moral tudi on živeti in ljubiti svojega bližnjega. Če pomislimo, da se je ta nestvor dopisa rodil v glavah in srcih onih, ki bi bili dolžni oznanjevati ljubezen do bližnjega, da je to skrupcalo spisala roka kakega fanatičnega duhovnika, potem ni čudno, če se ljudstvo obrača s studom in gnevom od vas. Kakor smo že rekli, bi tudi mi vam lahko navedli takih slučajev, ki so se dogodili v krogu vaših privržencev — s čimer na željo lahko postrežemo, ako nas bodete izživali — a mi imamo sočutje tudi z nasprotniki, zato o tem danes molčimo. Vprašamo pa, ali je bil tudi prst božji, da imel naš Tone sitnosti s sodiščem, ali je bil prst božji, da je moral Tone z Mirne plačevati za svojega nezakonskega otroka alimentacijske tisočake itd. itd.? — Nekoč — recimo v starih časih — se je prigodilo, da je neki »gospod«, opravljajoč pri nekem bolniku svojo službo, malce zadremal, pa so ljudje dejali, da je to tudi prst božji... — Ali pa to morda ni prst božji, da ste pri občinskih volitvah v sredo dne 12. t. m. tako korenito pogoreli? Ali to ni prst božji, da Henrik s Čateža ne bo več za podžupana? Da, da, ljudstvo je govorilo, jasno govorilo, da vas, žegnani gospodje, ne mara več, da je ljudstvo sito vašega gospodstva, da je spoznalo vaše delo — spoznalo, da je bilo vse le za vaš žep, a nič za občo korist. Da

bode vas pa še bolj spoznalo, zato bomo skrbeli tudi vprihodnje. —c.

d **Iz Velike Loke.** Kar smo pričakovali, se je zgodilo; tako prorokuje tudi »Slovenec od 14. oktobra. Občinske volitve so se izvršile ugodno, pa ne za njihovo, ampak za našo stranko. Brez velike agitacije smo zmagali v dveh razredih in dveh podobčinah, za tretjo podobčino pa so nam žegnani gospodje sami izvolili našega moža, torej si niso nasprotniki pridobili 10 temveč le 9 odbornikov. Naša zmaga bi bila gotova v vseh treh razredih, a vsled malobrižnosti nekaterih naših mož, smo v drugem razredu propadli s štirimi glasovi, dočim so nasprotniki do zadnjega svojega moža in do zadnjega pooblastila vse spravili na volišče. Ako bi bila resnica, da bi mi z denarjem in pijačo pritiskali na ljudstvo, bi imel nedvomno gospod državni pravdnik z nami že opravka, tako pa nas le pavšalno sumničijo in nam očitajo to, kar so sami zakrivali. V volilno komisijo so izvolili le svoje kimovce in ako bi bilo le za las nepravilnosti, bi bili gotovo volitve ovrgli. Sicer pa bi bilo jako čudno, ko bi se pritožili zoper svoje delo. Dopisun se je povzpел do častnega čina denunciacije, ki mu bo gotovo prej ali slej zopet naklonila par svetlih kronc, za katere je on že tudi preje prodal svoje neomajeno prepričanje. Da bi bili naši volilci po zmagi kričali »Živio klerikalna živina!« ni res in se je to, kar »Slovenec« poroča, gotovo rodilo le v razgreti domišljiji kakega odpadnika. Na podle psovke, ki so bile vedno neoporekana lastnina klerikalne stranke, kot dostojni ljudje ne moremo odgovarjati. Ako pa bi vložili pritožbo in bi volili vnovič, se bomo pa za volitve drugače pripravili, kakor sedaj in takrat bo naša zmaga tudi popolna. Žegnani gospodje pa v prihodnje ne bodo več onečastili s svojo navzočnostjo našega občinskega zastopa. Na delo ste šli, a ker je vaše delo ničevno, ga je ljudstvo zavrglo in končna zmaga je bila naša, v kar ste nam v prvi vrsti pomagali vi sami, potem pa bog in sreča junaška. —cc.

d **Občinske volitve v Kostanjevici.** V torek, dne 18. t. m., so se vršile občinske volitve v Kostanjevici. Kljub hudemu naskoku klerikalne stranke, ki je to pot prvič organizirana nastopala in delala za te volitve nad pol leta, smo naprednjaki v vseh treh razredih zmagali. Borba je bila nadvse ljuta, zato je zmaga tem častnejša. Vsa čast naprednim meščanom in kmetom, ki so obdržali občinski zastop v naprednih rokah.

d **Iz Semiča.** Volilni boj na Dolenjskem ni bil še nikdar tako strasten, kakor ravnokar minuli. »Slovenska ljudska stranka«, ljubiteljica in dobrotnica svojih koritarjev, ne pa ljudstva, nastopala je naravnost nesramno. Dne 16. oktobra je sklicel g. Engelbert Gangl shod v Semiču, in sicer ob pol 8. zjutraj. Navada je namreč, da ob nedeljah jutranja maša traja od 6.

do pol 8. ali še delj. Omenjeno nedeljo je bilo pa vse skrajšano. V soboto, dan pred shodom, se je pripeljal deželni mlinar Lampe v Semič zgago delat, ter vse uredil, da se je jutranja maša končala še pred 7. uro, dasi je bila z blagoslovom, in je po maši takoj začel ljudem lagati, ter se mu je pozneje v obraz povedalo, da je lažnik. Lampe je tudi delal popolnoma protipostavno, ker shoda ni nikjer prijavil in tudi tukajšnjim ljudem ni bilo nič znano o tem. Pa Lampe si je mislil: Gangl je sklicel shod, jaz ga bom pa prehitel. Toda pregovor pravi: Človek obrača, bog pa obrne. Tako se je tudi Lampetu zgodilo, da je bil dvakrat vržen raz govorniško stolico, kljub temu, da ga je naš župan za suktnjo držal. Končno je bil še z jajci ometan, tako da je moral osramočen zbežati, če ne bi bilo še kaj hujšega. Namen njegov je bil, Ganglu onemogočiti shod, ali ga pa razbiti. Zgodilo se je pa ravno nasprotno. Ljudje so pazno poslušali Ganglov govor in ko je on zaključil, sta govorila še naša rojaka gosp. Mazelle in Makar, kar je na ljudstvo naredilo prav dober vtisk. Videlo se je in poznalo, kako neobhodno potrebno je, da napredni in neodvisni gospodje večkrat pridejo med nas, ter nas podučijo, kako si zamoremo pomagati iz gospodarskih stisk. Omeniti se pa še mora naravnost nesramno ravnanje našega dičnega župana Pluta. Ta človek, ki še ni nikdar nič storil v korist semiške občine, ki je pri zadnjih občinskih volitvah tako pristransko postopal, da je razpisal volitve v eno uro oddaljeno svojo hišo, dasiravno ima semiška občina v Semiču svojo hišo, katero uporablja vrli župnik za svoje vrle backe. Mislil je pač, da bo bolj gotovo izvoljen za župana, ako se volitve vrše na njegovem domu. Ta župan je prepovedoval našemu kandidatu govoriti, seveda mu je pri tem pomagal naš vse časti vredni župnik, ki je takoj k županu krevsal, ko je v Semič prišel. Le vedite gospod Plut, da pri bodočih volitvah boste zlezli s stolca, kakor tudi cela vaša družba, akoravno mislite, da se boste vrstili na prestolu kot kaka vladarska rodbina, pa se motite.

d **Iz Semiča.** Nekateri ljudje žele, da bi naš župnik Stanko odrinil od nas, a mi ga ne bi radi dali, ga imamo samo za zabavo. Dne 13. in 14. t. m. imeli smo res veliko zabavo. Letal je, kakor obseden, brez klobuka po Semiču ter trgal lepake naprednega kandidata Gangla ter kričal: »Z liberalci na križ!« Bil je popolnoma pod vplivom lune. Nam se je res revež smilil, ko je moral lestvo nositi po Semiču; kjer je videl zeleno barvo, pa je zrastel kot puran proti rdeči. Kričal je tudi, da so ti lepaki pohujšljivi za šolske otroke. Jezil se je nad učiteljstvom in nad naprednimi kmeti tako, da smo bili po vsi pravici v dvomu, če je v njegovi glavi še vse v redu. Bil je še v nedeljo tako zmeden, da niti maševati ni mogel pravilno. Bila je namreč deseta maša z blagoslo-

vom, a mesto svetega Rešnjega telesa, izpostavil je ciborij itd. Lampe iz Ljubljane pa je pozabil hostije blagosloviti ter bi kmalu vse prevrnil na altarju, tako je hitel, samo da je s shodom Gangla prehitel. Sedaj naj pa še dr. Šusteršič in Komp. reče, da se v cerkvi nič ne agitira. Ravno pri sedanjih volitvah so duhovniki čisto jasno dokazali, da jim ni nobena reč sveta.

d **Iz Gradeca.** Klerikalna stranka je dobila novega zaupnika v osebi Janeza Dolterja, kovača iz Gradeca. Presedlal je v ono stranko iz osebnih vzrokov, in sicer, ker se ga je zasačilo pri nekem deliktu, kar za občinskega odbornika in mojstra ni preveč častno. Agitiral je z vsemi mogočimi sredstvi in nihče mu ni skušal delati kakih ovir. Zadnji večer pred volitvijo pa se je splazil v farovž, kakor Judež Iskarijot, najbrž poročat župniku o svojih uspehih in izdajat svoje soobčane. Kakšno mnenje ima o njem župnik, to je nam vsem kakor tudi njemu dobro znano. Gradčani nismo z Doltarjem čisto nič izgubili, skrbeli pa bomo, da bo imel vedno toliko dela, kakor ga ima sedaj. Veliko si tudi klerikalci niso z njim pridobili, poznamo jih namreč dobro, da jim je vera deveta brigga, saj je ravno Doltar rekel pol ure pred volitvijo v neki gostilni, da ne veruje v boga in na nebesa nič, da pa bode vseeno s klerikalci volil. Sicer pa bomo o priliki še kaj več poročali o tem značajnem možu in ga primerno priporočili našim kmetom.

d **Iz Semiča.** Dne 18. t. m. se je godilo, kar smo tudi pričakovali. Klerikalna sodrga je imela okrog volilnega lokala postavljene mize, na katerih so črtali in popisovali kar se je dalo. Kljub temu je dobil Gangl 35 glasov, kar je za Semič gotovo veliko. Brez dvoma bi jih bil dobil mnogo več, ako bi ne bili farovski gospodje tako nesramno zlorabljali spovednice. Toda prečastitih božjih namestnikov ni bilo sram hujskati nevedne ženske, češ, Gangl je antikrist, ki bo delal za razporoko in za sežiganje mrličev. Take laži iz ust božjih namestnikov so seveda prestrašile ženske, ki so nosile skupaj župniku glasovnice podpisavat. Zapomnili si bomo pa tudi našega župana, ki je izpustil iz volilnega imenika okrog 30 naprednih kmetov, dočim je vpisal celo slaboumne ljudi. Sedaj nas je vsaj poučil za bodoče občinske volitve. Odslej mu bomo drugače gledali na prste.

d **Belokranjska smešnica.** »Ti, Urša, danes je vodovod zopet suh.«

»Kaj? že zopet ni vode? Kdo je neki temu kriv?«

»Kubinek gotovo ne, ker ne pije vode.«

d **Klerikalci so Drago na Kočevskem Nemcem prodali.** Občinski volilni red za Kranjsko, avstrijska specialiteta, je sankcioniran. Glede volilne pravice tistih oseb, katere plačujejo občinskim dokladam podvržen davek, a ne stanujejo v občini,

je določal prvotni in tudi popravljeni načrt deželnega odbora, da se sprejmo taki davkoplačevalci le tedaj v imenik volilcev, ako plačajo v tej občini nad 4 krone dokladam podvrženega direktnega davka. Na predlog veleučbenega profesorja Jarca je večina deželnega zbora črtala to določbo. Vsled tega bodo osebe (moški in ženske), ki nimajo nikakega interesa na občini, v kateri ne stanujejo, volili tamkaj v II. in III. razredu, tedaj dvakrat, ako tudi plačajo samo en vinar zemljiškega davka. Do sedaj smo imeli privilegirane, častne občane in viriliste, po novem zakonu dobimo privilegirane fiekarje. — V Dragi voli okoli 70 nemških posestnikov iz Mozlja, kateri imajo gozde v draški občini ter hodijo do 10 ur daleč na voliše v Drago. Ti volilci odločujejo o usodi občine. Po prvotnem načrtu zakona bi bili odpadli. Klerikalcem je pač ljubši en Nemeč, kakor sto naprednih Slovincem. Njihov namen je bil, nekaterim občinam vzeti napredna zastopstva, narodnost jim je postranska stvar.

d Dr. Šusteršiču in profesorju Jareu. Iz Št. Janža na Dolenjskem nam pišejo: Ali je to pridiga? V nedeljo, dne 9. t. m., je vzel v program svoje pridige kaplan Črnugelj »Slovenski Dom« in šentjanškega »Sokola«. Kričal je, da je »Slovenski Dom« brezverski list in gorje onemu, kdor ga bere. No, saj vemo, kje ga peta boli; list ima v Št. Janžu in okolici zelo veliko naročnikov. Toda njegovo repenčenje ne bo nič pomagalo, kvečjem v toliko, da pridobi kaplan s svojim klepetanjem še kaj novih naročnikov »Slovenskemu Domu«. Sokole je obdolžil ta gospodin, da prirejajo telovadbo ob nedeljah in da se »plazijo po nekih štangah« med popoldansko službo božjo. To je neresnica; naj nam svojo lažnjivo trditev dokaže! Nasprotno se še celo na to pazi, da ne bi mogel nihče radi tega kaj očitati. Ko je napravil obisk Št. Janžu Tone Rdečabrošura, alias Prevzvišeni iz Ljubljane, in je odredil neko cerkveno opravilo ob 3. popoldne, so Sokoli telovadbo, ki so jo nameravali takrat prirediti, preložiti. Dalje je mož Sokolom predbacival, da hodijo z veselje taki, da jih drugo jutro njih matere kličejo: »Jožek, Janezek, vstani!« Reve, da ne vedo, kakšnih rožic naj bi skuhale svojim obolelim Sokolom. Podal je materam tudi recept, kako naj zdravijo svoje sine Sokole, priporoča jim palico. Mesto da bi se pripravil za pridigo in ljudem govoril v cerkvi božjo besedo (kar mu zapoveduje njegova dolžnost pod smrtnim grehom), pa raztresa take otrobe raz leco. Pri nas bi bilo tudi dobro, da bi ostal kak Canalejas in zakuril pod petami Janezkov in Joškov v črnih suknhah, da bi šli svoje recepte prodajat med Culukrafre. »Slovenskemu Domu« podtikajo brezverstvo in Sokolom nemoralnost. Podlost, podla! Pred svojim pragom pa ne vidijo blata. Če želi kaplan Črnugelj vedeti, po kom se razširja prak-

tično brezverstvo in nemoralnost, pohujšanje in propalost, posežemo malce v zgodovino naše fare, ozir. nje bivših dušnih pastirjev. Kakor ne bo miru, potem bodo govorili brez pardona!

Nekdo iz med šentjanških Sokolov.

d Še eno nesramnost si je dovolil naš kaplan na prižnici. Klepetal je: »Prišel je k meni k spovedi Sokol; kar sem ga vprašal, na vse mi je odgovoril: »Ne!« K temu pripominjamo in vprašamo: Sokoli torej niso taki, v dno pekla zakleti grešniki, kakor jih slikajo farovški »gaspudi«. Zakaj pa ne pove gospodin kaplanče, kaj se spovedujejo njegovi backi? (Menda ti ne odgovarjajo vedno z ne!) Sicer pa, kakšna spovedna molčečnost je to? Kdo naj ima pravo zaupanje do spovednice, kdo naj verjame, da duhovniki ne pripovedujejo med seboj, kaj se kdo spoveduje? Kadar se bodo v deželnem zboru spet pogovarjali o prižnicah, spovednicah in božjih namestnikih, to bosta dr. Žlindra in dr. Svetilnica črnega bika žajfala in prala — pa bo ostal še vedno črn. S svojim neumnim ravnanjem sekajo vejo, na kateri sede, pa tega ne uvidijo; na skali Petrovi rujejo in grob kopljejo veri tisti, ki si nadevajo ime božjih namestnikov. Žalostna jim majka!

d Kakšno bolezen ima naš kaplan še? Smrt hoče zadati »Sokolu« in zato je v pozni jeseni pričel znašati gnezdo za »Čuke« in loviti vanje mladiče. Hodil je po hišah od matere do matere in prosil in prosil, da bi svoje sine dale k »Čukom«. Toda smolo ima in uspeha ne. Na svoji čukarsko-gospodarski poti je prišel k neki materi v Češnjicah pri Št. Janžu. Dva sina ima ta mati, starejši je Sokol, mlajšega pa je sklenil mož dobiti za svoj mlin. »Dobro bi bilo, ko bi imel vsaj enega v svoji jati, morda dobim še drugega, ali ga pa vsaj izneverim »Sokolom« — si je najbrž mislil. A ni šlo, ker ni našel nobenega doma. Pri tej materi stanuje gospodična učiteljica iz Št. Janža. Kaj pride našemu junaku na misel? Poporosil je mamico, naj mu da ključ od njenega stanovanja. Izgovorila se je, da ga nima. Zakaj neki bi bil Črnugelj rad preštrfnal in prevohal deviški stan gospodične učiteljice, reči se zagotovo ne da, ampak misliti se pa da. Nekaj je pozabila gospodinja pri tej priliki storiti. Pozdraviti bi ga morala s kako nočno posodo, da bi mu za vedno pregnala nahod in prostaško radovednost. Kadar fant gradi čukarsko gnezdo, naj pusti »sove« pri miru, da mu ne izkljujejo oči, to je najboljši svet, ki mu ga moremo dati.

d Praktičen pa je naš gospod župnik. Stvar je namreč taka: V petek predzadnjega tedna so imele marinarice svojo spoved. Kaplan so spovedovali, in ko so se naveličali, jo urežejo iz spovednice domov. Morda jim je kuharica skuhalo kakih rožic, o kakršnih je pridigoval možakar v pridigi zoper Sokole. Še nespovedane marinarice pošljejo mežnarja k župniku, naj

pride spovedovat. Ali župnik Nemanič nima nič časa za to in odreže se kratko: »Kaj te babnice, da bi sedajle spovedoval; nimam časa, naj pridejo, če hočejo, drugič.« Prešal je namreč jabolčnik, sukal se pridno okrog sodov v kleti in škoda se mu je zdelo zatega časa za klepetanje v spovednici. Gotovo je marsikateremu župniku ceremonija z marinaricami čez glavo, a kaj hoče, ker tako zahtevajo prevzvišeni Rdečebrošura. Da bi le vselej tako storil in napodil »škrnicelj-ferajnarce« domov, kadar pridejo postavat k fari in da bi našel mnogo posnemalcev med svojimi so-brati.

d V delokrog kateheta meni šentjanški kaplan, da spada poizvedovanje o sokolski telovadbi in veseljah. O tem sprašuje otroke v šoli. Če želi tozadevnih pojasnil, naj se obrne do g. Ivana Majcna v Šent Janžu, gotovo mu bo v stanu in pripravljen dati najboljših pojasnil. Šola je kraj vzgoje in poduka, ne pa mesto za klerikalno propagando. Osebica kaplana Črnugelja je premalenkostna, da bi se z njim preganjati, a svojo čast hočemo braniti proti sistemu, katerega sluga je on. Zato naj pomni, da si bo nad Šentjanci pošteno polomil zobe, če misli, da bo z njimi pometal.

d Iz Krmelja pri Št. Janžu. — Radi »Slovenskega Doma« odpuščen od dela. »Slovenski Dom«, ki sem nanj naročen, se mi je redno dostavljal do junija meseca. Takrat je prišla novica od rova, oddelek št. 16, v katerem sem delal in še delam. V istem času sem šel za dotično številko na pošto v Krmelju vprašat, a je nisem dobil. Postajevodja, ki skroraj vedno opravlja poštno službo namesto poštarice, me je zavrnil, da naj se obrnem na upravništvo, češ, da lista zame ni. Enako se mi je zgodilo še enkrat pozneje. Vse moje številke pa so šle nazaj v Ljubljano na upravništvo. Poslalo se jih je iz krmeljske pošte. Pisal sem dvakrat na upravništvo, a dobil nisem nobenih obvestil! Šele ko sem pisal tretjič iz Radne, sem dobil takoj odgovor od upravništva. Moj list, ki se bi mi bil moral dostaviti, se je torej brez moje vednosti in proti moji volji poslal nazaj! Dne 15. oktobra pa mi je bilo delo pri rudniku odpovedano. Dne 17. oktobra sem vprašal g. nadinženirja, zakaj da sem odpuščen od dela, in odgovoril mi je, da zato, ker da sem jaz dajal v »Slovenski Dom« »Werk«. Res je, da se me je zdravilo v pisarni z nekimi električnimi aparati, kakor je bilo to v »Slovenskem Domu«, a jaz nisem za dotični, kakor sploh za noben dopis vedel popolnoma nič! Odpustilo se me je torej od dela brez vzroka in se me dolžilo, česar nisem popolnoma nič kriv. Priče za vse to so na razpolago in izvajal bom iz tega posledice! Slavno uredništvo naj pa blagovoli izjaviti, jeli sam jaz v resnici kdaj kaj poročal. — Krmelj, 19. okt. 1910.

Ivan Šintler.

Izjava uredništva: Uredništvo z mirno vestjo potrjuje, da ni g. Ivan Šintler

še nikdar poslal kakega poročila o krmeljskem rudokopu za »Slovenski Dom«. Šintlerju se godi velika krivica, ako je bil zaradi tega odpuščen od dela.

d Iz Litije. V soboto, dne 15. t. m. dopoldne, je skladal ajdo v kozolec Jakob Mlakar, po dom. Krove, posestnik v Valčji jami. Oder, na katerem je stal, se je premaknil in je padel Mlakar na ročico spodaj stoječega voza in se nataknil s životom na srčno stran. Snel se je še sam ter stopil par korakov proti svoji ženi, padel na tla in izdihnil. Zapustil je razun žene pet otrok, katerih najmlajši ima šele tri tedne. Prejšnji večer je pa vlak, ki pride od Litije v Kresnice ob 8. uri 24 minut, povozil Janeza Upelja iz Kresniških Poljan, hiš. št. 3. Ta je padel pod kolesa, ki so mu zmečkala podplate na obeh nogah in ima tudi zlomljeno desno nogo. S prihodnjim vlakom so ga prepeljali v deželno bolnico.

d Z Vač. Tudi čifut tako kričavo ne hvali svoje krame, kakor hvali naš kaplan svoje »Čuke«. Če le k Čukom pristopiš, pa si brez vsakega madeža. Čukom moramo le čestitati, da so te dni pridobili čevljarja Humskega, s katerim se sramuje občevati vsak naprednjak. Kdo mu bo neki kraj kupil? Lahko bi marsikaj navedli iz njegovega krščansko-koruznega življenja v zabavo Čukom in marinaričam, vendar rečemo vam samo: »Dober tek!« Žal, da nas naš zvesti pristaš Josip Brvar zapušča. Bratje Sokoli in vrle Sokolice naj pridejo v nedeljo, dne 23. t. m., v gostilno sokolskega staroste Humra, da se poslovimo od moža, ki se ni nikoli uklonil farovski komandi. Na zdar!

d Iz Radeč. Dne 2. t. m. postavili smo temeljni kamen za »Sokolski dom« našega »Sokola«, ki sedaj že jako vrlo napreduje. Bratje telovadei kaj pridno prihajajo k telovadnim uram in s tem olajšujejo obilno in težko sokolsko delo. Da je to delo oster trn v peti našim političnim nasprotnikom, je samoobsebi umevno. Neodpustljivo pa je, da ta krepki razvoj nekaterim tistim, ki so pred ustanovitvijo to misel celo pozdravljali, ne da spati. To so ljudje, ki hočejo vedno v kalnem ribariti. Zato menda imajo tudi v svojih trgovinah nastavljene gospode oberenke, da hujskajo in agitirajo za čukulado. Toda postopanje teh gospodov ne bo rodilo obilo sadu, g. P.! Zakaj se pa sami sebe sramujejo? Zakaj se skrivajo z rdečico na obrazu za plaščem sokolstva, kadar prodajajo čukarske razglednice? Ali se še spominjate gospod podnačelnik Radaj — tako se namreč sam nazivlje — predzadnjega sejmnega, ko ste nekemu tujemu — kajti domačemu bi si kaj takega vendar ne upali — gospodu na njegovo vprašanje: »kaj ne, to so radeški Sokoli,« prav s čukarsko možatostjo odgovorili: »Da, to so Sokoli!« Menda je bilo gospoda Korlčka v tem trenutku vendar nekoliko sram, da se prišteva društvu, katerega

mora napram tujim gospodom zatajevati! »Orel«, si čul?!? Sicer je pa ta gospod Korlček sploh malo preveč drzen, za kar je vsekakor odgovoren njegov gospodar g. Podlesnik, ki mu hoče z molkom nekako pritrjevati. Toda pazite, ura bode kmalu 12. Korlčku se bodo že še peruti pristrigle, vam g. Podlesnik, pa naj zadostuje ta opomin. — A ta župan tudi menda celo svoje županovanje samo tuhta in tuhta — kajti družega nima itak ničesar pokazati iz svojega županovanja — e pardon — pač spominsko tablo, ki si jo je dal nabiti pri mostu — kako bi te preklicane naprednjake ngnal. Človek bi moral imeti cel dan samo za njega pero v rokah, da bi vsa njegova »dela ovekovečil«. Danes ti odpove tukaj licenco, jutri tam prepove veselico itd. itg. Osmelil si je pa tudi, — da ne rečem osmešil — da je na predzadnjem sejmnem neki branjevki, ki je imela na prodaj slučajno sokolske znake, prepovedal prodajo istih in fantom pa nošnje itik. Res, za počt! Mislim, da bo naš mladi »Sokol« kmalu jel upoštevati te zasluge ate hola-hopla za njegov proevit in imenoval našega ata župana za častnega člana... To bo menda pomagalo atu županu, da ne pade raz županski stolec, kateremu sta se že dve nogi polomili. Slednjih bi vsetoval tudi onim, še nedoraslim »frajleam«, ki stanujejo malo višje nad Radečami v našem vseučilišču, da naj bodo pri izbiri izrazov, posebno kar se še »Sokola« tiče, malo bolj oprezne, sicer bomo priporočali g. očetu, da bo še eukrat vzel šibico v roko.

Gorenjski novičar.

g Št. Vid nad Ljubljano. Javno vprašanje okrajnemu cestnemu načelniku Antonu Belcu v Št. Vidu. Okrajna cestna uprava ljubljanske okolice ima v Kosezah gramozno jamo, kjer dobavlja gramoz za nasipanje okrajnih cest v tukajšnjem okrožju. Ker se mora gramoz, predno je poraben za nasipanje cest, presejati, ostane v jami prejšnji pesek, kateri je na prodaj posestnikom domačinom po 1 K m³. Tako je bilo do letos. Sedaj pa je načelnik Anton Belc popravljal svojo hišo v Št. Vidu in je radi tega kratko malo prepovedal oskrbniku jame, oddajati pesek strankam. Ves napravljeni pesek pa se je vozil k hiši načelnika Belca. Vprašamo torej načelnika okrajnih cest, če je res, kot se javno trdi, da si je g. načelnik poleg lepe letne plače tudi pesek iz jame vzel za nagrado.

g Naš župnik Zabret ima posebno lastnost, da rad pove, katere družine so prave krščanske družine. Kjer se moli vsak večer rožni venec na glas in se pristopa pogostoma k mizi Gospodovi, tako je večkrat modroval, tam je prava sreča, tam je mir v hiši, to so srečne družine. Izginoli njegov kimavec Bergant v Dravljah je vse to prav vestno opravljal, molil je, da

se je kar kadilo, lazil okrog oltarjev in okrog fajmoštrov. Toda doma je vse to pozabil in raje pretepal ženo in otročiče. Sedaj pa, ko mu je skrbeti za osem nedoraslih otrok, jih je zapustil, ne poslovivši se od njih. Res, lep, pravi krščanski mož, prav po Zabretovih nazorih. Zabret, to je pravi sad tvoje šole.

g Sumljivo. Ljudje, ki so videli načelnika »Mizarske zadruga« par dni pred njegovim pobegom v Ameriko hoditi v družbi svoje žene okrog župnišča, trdijo, da je za načelnikov beg moral Zabret že prej dobro vedeti, da je bilo torej vse dogovorjeno. Drugi se pa zopet norčujejo ter pravijo, da je Zabret načelnika in njegovo soprogo — med poslednjima je namreč vladal vedno ravs in kavs — pripravljaj na razporoko.

g Čujte! Po Št. Vidu se širijo govornice, da je župan Belec zažugal brivcu Doležalu, da mu bo takoj stanovanje odpovedal, če ne zapodi svojega sina, ki je izvrsten Sokol, takoj od sebe in mesto njegove vzame kakega klerikalnega brivskega pomočnika. Ljudje božji, čujte in sodite!

Za kratek čas. Neki zadrugar: »Ej, ti presneti liberalci se iz naše »Mizarske zadruga« norčujejo in pravijo, da nam je ušla v »franže«. Pa to ni res. Pri njej se ni prav nič več spremenilo, kakor za eno samo črko. Prej se je namreč imenovala »Mizarska zadruga«, sedaj se pa imenuje »Mizarska zadrega«.

d Za kratek čas. Jože: »Ti Miha, ali že veš, da je postal Zabret čudodelnik?«

Miha: »Date šentaj, nisem vedel. Ja kaj pa je pravzaprav naredil tako čudežnega?«

Jože: »Ti še vprašaj? Glej, odkar on pastiruje v Št. Vidu, se gode tak čudeži, da ne le ljudje, ampak kar mrtve stvari plavajo proti nebesom. Prvič je puhnila v zrak Pagateljeva profesura, za njo jo je prašnila podrta Vovkovina, a sedaj je pa še tožba radi pokopališča splavalá v sinje višave. Ali niso to praveati čudeži?«

Miha: »Da, čudeži, pa še kako veliki. No, kadar bom jaz postal šentviški državni poslanec, bom predlagal, naj se on ne imenuje več Zabret, ampak sv. Anton čudodelnik II.«

g Iz Komende. V nedeljo popoldne je med krščanskim naukom začelo goreti v Podborštu št. 24 pri Mlaki v kamniškem okraju. Posestnici, Mariji Levce, ki ima moža v Ameriki, je zgorel kozolec, gospodarsko poslopje in mnogo sena ter poljskih pridelkov. Škoda je občutna, ker je bila zavarovana samo za neznamen znesek. Ogenj so baje zanetili otroci, ki so brez nadzorstva ostali doma. Gasilo se je precej »po domače«, če odštejmo par častnih izjem.

Notranjski novičar.

n **Občino Dol. Logatec** je tožil dr. Gvidon Dolschein zaradi motenja posesti. Dasi ni niti dognano, če je prepirni svet sploh njegova last in bi prišlo tako lahko vsaj do kake poravnave, ni prišel na dan razprave niti župan, niti kak drug občinski odbornik na lice mesta. Vsekakor zelo značilno za naše županstvo!

n **Za »Javno ljudsko knjižnico«** v Dol. Logatecu je darovala g. Josipina Mazijeva 6 K, za kar ji izreka odbor »Sokola« najlepšo zahvalo.

n **Umrl** je pretečeni teden po daljši bolezni Janez Jerina, tesarski mojster na Čevicah. Pokojnik, ki zapušča vdovo s petimi nepreskrbljenimi otroci, je bil zares blaga duša, ter naprednega mišljenja. — Bodi mu zemljica lahka!

n **Iz Postojne.** Pred nekoliko dnevi se je vršila odhodnica br. Avgusta Kraigherja, marljivega načelnika »Postojnskega Sokola« v gostilni »Zlate Prage«. Ne bomo naštevati zaslug, ki si jih je pridobil kot tak za društveno življenje v Postojni in zlasti za »Sokola«, pri katerem je bil on duša, saj se imamo vsemu napredku v našem »Sokolu« le njemu zahvaliti. Pa tudi pri drugih narodnih društvih in prireditvah je sodeloval, kjer je le mogel. Zato ga pa bomo tudi težko pogrešali, ker takih agilnih moči je težko nadomestiti. Sosedom Logatčanom, kamor se je sedaj preselil, moremo le čestitati na njegovi pridobitvi. Kako je bil priljubljen in kako smo njegove zasluge upoštevali, je najbolj pokazala njegova odhodnica, katere se je udeležilo malone vse narodno, naprednomisleče občinstvo postojnsko, brez razlike. Da so se vršile razne napitnice, ne bomo omenjali, ker brat »Sokol«, kakršen je bil Avgust Kraigher, ni bil vaje fraz. — Želimo ti tedaj na tvojem novem domovju kar največ sreče. Pa tudi drug brat se je ta večer poslovil od nas, namreč br. Anton Vtičar, železniški asistent, ki je bil enako priljubljen med nami, ter tudi nastopal, kadar mu je čas dopuščal, kar je med njegovimi tovariši redok pojav. Tudi od njega smo se poslovili kar najdojstojnejše, ter mu želimo enako v prijazni Sežani enako število prijateljev in simpatij, ki jih je imel v Postojni. Obedvema bratoma tedaj krepki sokolski »Na zdar!« in »Živelal!«

n **Za »Sokolski dom«** v Postojni so darovali: ga. Ribarič, Unec, 5 K; br. T. Kutin, mesto večerje v Št. Petru 2 K 50 vin.; g. Josip Vadnu nabral pri pečenju krompirja 6 K 22 vin. — Vsem srčna hvala! »Na zdar!«

i **Poročil se je** gosp. dr. Jos. Šmajdek profesorski kandidat in učitelj na meščanski šoli v Postojni z gdč. Kalanovo iz Št. Petra. Čestitamo! — Dalje gosp. Fran Starman, učitelj v Kuteževem z gdč. Jakšetič iz Podgraja. Čestitamo!

n **Gasilno društvo v Vipavi** priredi dne 28. oktobra t. l. v dvorani g. župana Petrovčiča ples po goriški šegi. Pri plesu svira godba s Proseka. Začetek točno ob 1. popoldne. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

n **Z Blok.** Dragi »Slovenski Dom«! Preteklo je že precej časa, odkar ni bilo slišati nič iz naših zapuščenih Blok. Poročati ti imam najprvo o slabi letini, ker razen mrve, kolikor smo jo z velikim trudom pospravili, je bilo drugih pridelkov zelo malo. Navadno že tako malo pridelamo, letos smo pa radi deževja še manj kot druga leta. Žito smo pospravili, pa smo prav malo več želi, kakor smo spomladi sejali. Edinole gnilo in sprideno slamo imamo za naš trud. Otave je samo polovice manj kot lansko leto, zraven je pa še spridena, kolikor smo jo dobili. Krompir kopljemo ravno tako, kakor je delal Noe barko. Vprašanje je pa, kako ga spravljamo; en del ga namreč ostane gnilega na njivi, dva dela ga pripeljemo napol gnilega domov za prašiče in bori del ga ostane za nas. Pa kaj bo šele spomladi, ko ga že do srede zime lahko pojemo? Kaj bomo spomladi sadili, ko ga nekateri že zdaj kupujejo po 3 K mernik. Koruze že itak pridelujemo malo manj kot nič. Vidíš, dragi braléc, kako bogato letino imamo Bločanje. Poslanca Žitnik, Drobnič, kje sta? Ali nas ne vidita, da bomo od gladu jemali slovo od tega sveta? Tukaj vtakni svoj nos, če hočeš, da se ne bo stolec polomil, na katerega smo te kmetje posadili. Ne vtikaj se pa tam, kjer ni potrebno. Ali je bilo potreba, spraviti gostilne raz sejmišče? Mislimo, da ne, kajti ljudje so ob zadnjem sejmu kleli Drobniča in stražmojstra Korošca, ker niso mogli dobiti nobene jedi in nobene pijače. Če g. Korošec ne gre v gostilno, ker južina doma pri ženi, naj ve, da je mnogo ljudi, ki ne morejo domov in si morajo v gostilni poiskati, če hočejo kaj gorkega dobiti. Stražmojster Korošec naj pomni, da so nekateri stanovi, ki bi ne imeli kazati svojega strankarstva. Drobnič naj bi pa nam rajši pomagal v kaki drugi reči, ne pa v tem, da nam škoduje. Ako boš tako delal za kmeta, se pri prihodnjih volitvah ne bo več bralo na glasovnicah Franc Drobnič, deželni poslanec.

n **Od nekod. — Moški pa taki!** V petek, dne 14. t. m., prišel sem po opravih v mesto Lož na Notranjskem. Ko se pripeljem od Bloške police proti mestu, se nemalo začudim, ko vidim vse mesto v slavalokih in zastavah. »Kaj vendar to pomeni,« vprašam svojega starega znanca Ložana. »I, kaj ne veste, da so naš gnadlivi škof danes prišli k nam birmat?« me možak prav resno vpraša. »A tako,« odgovorim ter začnem ogledavati z zastavami okrašeno mesto, katerega posamezne hiše prav dobro poznam in kjer pred petimi leti, ko je bil škof zadnjič tam, ni bilo nobene zastave. Čudom sem se čudil te-

mu preobratu ter komaj čakal, da dobim koga, ki bi mi to uganko rešil. In res sem bil kmalu podučen, kateremu pouku pa nisem mogel nič prav verjeti. Če je to edini vzrok, zakaj da so vsi napredni Ložani razum dveh uglednih značajnih mož zastave razobesili, je pač res žalostno in za sedanje razmere neverjetno. Ložani bi radi imeli vsako nedeljo v Ložu mašo, da bi jim ne bilo treba hoditi v četrte ure oddaljeni Stari trg. Da bi se torej škofu prikupili, so razobesili zastave. Ako bi to ne bilo tako žalostno, bi bilo smešno — tak plitev, ničev izgovor! In župan, nekdanji tako naprednega mesta, peljal se je celo škofu naproti in to v Špelinovi (!) kočiji. Značajnost, kje si? Pod pretvezo radi maše so taki naprednjaki svojo značajnost, svoj ponos, svojo naprednost zatajili in poteptali. Žalostna nam majka! sem si mislil ter se odpeljal dalje proti Staremu trgu, kjer sem se malo potoložil, videč, da se tukaj vendar ni še naselila hinavščina in klečeplastvo. Vračajoč se skozi Lož, zatisnil sem oči, a na vrhu ozrl sem se še enkrat nazaj na to, popred tako napredno mesto, ter vzkliknil: »Lož, Lož, Lož! Li nimaš res več moža?«

Stari naprednjak.

Politični pregled.

Volitve na Dolenjskem.

Kakor je bilo pričakovati, tako se je zgodilo: pretekli torek je zmagal na Dolenjskem farovski kandidat nad kmečkim kandidatom, zmagal je farovž nad kmečko hišo. Fajmoštri in kaplani so šli v boj za Jarca, kakor da bi bila od njegove izvolitve odvisna rešitev vseh duš, kar jih je bilo od Adama in kar jih še bo do konca sveta. Da bi bil Jarc brez duhovščine sramotno propadel, je tako gotovo, da je o tem prepričan celo farovski poslanec Jarc. Da bo Jarc izkazal duhovščini svojo hvaležnost za velikanske usluge, je pač ob sebi umevno, saj bodo to čutili tudi kmetje pri davkih. Saj pa tudi mora delati Jarc za duhovščino, ker jo bo po letih zopet potreboval. Upamo pa, da bo do takrat izpregledal tudi slovenski kmet, in se ne bo več pustil premočiti sleparijam, kakršne so pri minulih volitvah razširjali o naprednem kandidatu klerikalci. Da bo kmet izpregledal, k temu bodo v prvi vrsti pripomogli davki, ki se bodo pod klerikalno vlado tako pomnožili, da bosta kmet in meščan komaj gagala. Vi pa, napredni kmetje, na delo, odpirajte zaslepljenec oči!

Nov volilni red za občine.

Cesar je potrdil nov ljubljanski statut in novi volilni red za mestno občino ljubljansko, kakor tudi novi občinski red in občinski volilni red za vse kranjske občine. Vsled tega zakona izgube davkoplačevalci skoro ves vpliv na občine; ostala jim bo čast, da bodo smeli plačevati, z njihovim penarjem pa bodo razpolagali tisti, ki sami

ničesar ne plačajo. Vlada je s tem zakonom napravila kravjo kupčijo z dr. Šusteršičem. Vlada se je pač morala izkazati hvaležno klerikalnim poslancem, ki vedno glasujejo za vvišanje davkov. Ta novi volilni red bo povod za najhujše politične boje. Zato pa, naprednjaki, pripravite se!

Kranjski deželni zbor.

Po enotedenskem odmoru je imel dež. zbor v sredo zopet sejo. V tej seji je bilo stavljenih več predlogov tako od naprednih kakor od klerikalnih poslancev. Klerikalci so se kakor po navadi delali grozne prijatelje kmeta. Seveda, ljudstvu je treba zopet nasuti peska v oči, da ne vidi svojih hinavskih prijateljev v njihovi pravi luči. — Napredni poslanci so zahtevali, da se še v tem zasedanju pojasni, kako je vendar s tistimi Lampetovimi mlini. Kakor znano, je Lampe nakupil za deželo nekaj starih mlinov gori ob Savi, za katere je dal okrog 200.000 K. Teh 200.000 K pa ni dal Lampe iz svojega, marveč iz deželne blagajne. To je torej denar, katerega so plačali vsi kranjski davkoplačevalci in ne samo Lampe in tistih par obsavskih mlinarjev. Do teh 200.000 K pa Lampe ni imel nikake pravice, ker ga ni nihče pooblastil, da naj nakupi za kranjsko deželo za 200.000 K starih mlinov. — Poslanec g. sodni svetnik Višnikar in tovariši so predlagali, da se pri prihodnjem ljudskem štetju, ki se prične ob novem letu, odpravijo popačena nemška imena naših vasi. — Med drugimi so bili sprejeti tudi ti-le predlogi:

Občini Jablanica se dovoli, da sme poleg vsakoletne doklade za občinske potrebščine pobirati za kritje letnih anuitet glede posojil za vodovode v Jasenu, Vrbovem, Vrbici in Kuteževem posebne doklade na vse direktne davke razen osebne dohodarine in plačarine in sicer:

a) v davčni občini Jasen 90%no in v davčni občini Vrbovo 69%no od l. 1910. do vštetešega l. 1937.,

b) v vasi Vrbica 42%no in v vasi Kuteževo 75%no od l. 1810. do vštetešega l. 1939.

Mostnina na mostu čez Kulpo ob Brodu se odpravi.

O prošnji vodovodnega odseka za vasi Pivka, Cegelnica in Malo Naklo za podporo v pokritje stroškov vodovodne naprave za te vasi je poročevalec Povše v imenu finančnega odseka predlagal, naj se odstopi deželnemu odboru v rešitev z naročilom, da po svojem tehniškem uradu izvrši poizvedbe, ali je ta vodovod pravilno izvršen, ter da podeli iz melij. zaklada deželno podporo 15% k izdani vsoti za to napravo, ako se interesentje pravomočno zavežejo vzdrževati to napravo v polnem redu.

Precej dolga razprava se vname zaradi draginje. Ker kmet nima živine v zadostnem številu, a si je tudi ne more kupiti, ker je predraga, predlagajo napredni poslanci, da se samo začasno dovoli uvoz živine iz Srbije. S tem bi se kolikor toliko

odpomoglo splošni draginji, ki davi kmeta ravno tako, kakor meščana. Poslanec Žitnik pravi, da priznava, da mora tudi kmet kupovati skoraj ves živež in vse potrebe, in da vsled tega občuti tudi kmet draginjo, vendar je pa on proti temu, da bi se pripeljal kak rep iz Srbije v avstrijska mesta. Priznava, da ima največ dobička pri trgovini z živino prekupec. On je proti znižanju tarifov, ker bi se zmanjšali dohodki države. S temi besedami je Žitnik potrdil to, kar smo mi že večkrat pisali, da delajo klerikalci samo za svoje žepe in pa za državne blagajne.

Napredni poslanec Višnikar pravi med drugim, da se priredi v naši deželi mnogo premalo živine, da bi mogla zadostiti naraščajočemu številu prebivalstva. Kranjski kmet je prej redil bolj vole, dandanes pa krave, ker se mleko v velikih množinah izvažajo! **Treba je torej pred vsem zboljšati živinorejo.**

Krepke levite je bral hinavskim klerikalcem poslanec dr. Triller. Zavračal je z vso odločnostjo trditve klerikalcev, kakor da bi bila napredna stranka nasprotnica kmečkemu prebivalstvu. Klerikalci vedno brenkajo kmetu v ušesa, da so vsi drugi stanovi njegovi sovražniki. Klerikalci hočejo ustvariti med meščanstvom in kmečkim ljudstvom prepad, zato vedno hujskajo kmeta zoper meščana. Odkar ima v deželnem zboru večino klerikalna stranka, vedno hujska kmeta na meščana. Naš kmet pa le v redkih slučajih sam priredi dovolj živine. Navadno jo kupi, zredi in proda. S tem, da je živina draga, trpi kmet sam, ker mora sam živino drago plačevati. Našemu kmetu se prav nič ni treba upirati zoper to, da se odpro meje in da se **začasno uvede argentinsko meso.** Namesto da silijo klerikalci kmeta v kompanijo z velikimi agrareri, naj bi raje skrbeli za to, da se živinoreja povzdigne.

Poslanec dr. Triller nadaljuje sledeče:

Ne morete mi odrekati poguma svoje ga prepričanja. In v tem prepričanju trdim, da je vladajoči revščini, torej draginji, vzrok **cerkveni davek.** (Klerikalci hrupno ugovarjajo.) Ni se treba razburjati, saj si vendar gledamo iz obličja v obličje. Priznavam, da je dušno pastirstvo velikega pomena in koristno, dokler se giblje v gotovih mejah in dokler ima ozir na gmotne razmere ljudstva, med katerim živi. Preveč je praznikov in sopraznikov. (Klerikalci: Kaj pa nedeljski počitek?) Ne menim nedelj, temveč praznikov. Čemu tisto dragoceno romanje, kjer se zapravlja tisoče in tisoče ljudskega denarja, saj kmet lahko doma opravi svojo pobožnost. Poglejmo svobodno Ameriko, tam bi niti velenčeni dr. Lampe ne mogel pokazati kake božje poti. Dokazal vam bom, da danes marsikateri župnik konkurira s svojim sosedom, kdo bo imel lepšo cerkev, težje zvonove. Navaja šmihelsko faro pri Žužemperku. Neki ondotni župnik je tudi

zahteval novo cerkev, farani tega niso mogli in hoteli storiti. V tem jim je ugodilo tudi c. kr. okrajno glavarstvo. Toda naposled je vendar župnik zmagal. In oni reveži, ki so brez mesa, brez kruha, so morali zidati drago cerkev. Vzrok beraških razmer so razni misijoni, razni beraški redovi itd. itd. Tu so tisti vzroki slabih gmotnih razmer naših kmetov. Oprostite našega kmeta tudi teh krvavih žujev, sicer bo šel ta kmet preko vaših glav.

Govor poslanca dr. Trillerja je klerikalce zelo razburil, ker mu niso mogli ugovarjati. Saj klerikalci vedo, da je res tako, kakor je govoril dr. Triller, ampak priznati tega nečejo. Zato so pa potem iz maščevanja glasovali proti predlogu naprednih poslancev. — Prepričani pa smo, da bodo klerikalci v svojih listih zopet lagali in obrekovali napredne poslance, da so sovražniki kmečkega ljudstva, kakor so lagali in obrekovali že nešteto krat. Kmet ne sme izvedeti resnice, si mislijo klerikalci, kajti, če bi kmet izvedel resnico, potem bi bilo tudi konec klerikalne vlade.

V četrtek ni bilo seje, v petek pa je deželni zbor zopet zboroval.

Istrski deželni zbor.

V istrskem deželnem zboru imajo Lahi večino; Slovenci in Hrvatje so v manjšini. Kakor Nemeč tako je tudi Italijan vedno nasilen proti Slovanom. V torek so Lahi predlagali, da se dovoli za laško razstavo v Kopru 50.000 K podpore. Slovenski in hrvaški narodnjaki so temu ugovarjali, češ, da dežela nima toliko denarja, da bi ga metali za take stvari. Prišlo je do prepira, v katerem je vpil laški poslanec Polosini na poslušalce na galeriji, da naj pobijejo slovenske in hrvaške poslance. Laška sodrga je res vdrla v dvorano ter je hotela Slovence in Hrvate pobiti s stoli. Vladni zastopnik je komaj iztiral sodrgo iz dvorane. Pol ure pozneje je vladni zastopnik naznanil, da je deželni zbor zaključen.

Portugalska republika.

Dežela je popolnoma mirna. Vse gre veselo za svojimi vsakdanjimi opravki. Jezuviti so se sicer nekoliko puntali, ko so jih pa spravili čez mejo, kamor je kateri hotel, se je zopet vrnil popoln mir v deželo. Klerikalni listi so grozovito zabavljali in lagali zaradi izgnanja jezuitov, ampak to je že v navadi, da klerikalizem tuli kadar vstaja ljudstvo. Kralj Manuel se naseli na nekem gradu na Angleškem. Republikanska vlada je izdala razglas, s katerim se izreka vedno prognanstvo nad vsemi predniki in potomci bivšega kralja Manuela.

Srbija

Srbski prestolonaslednik Aleksander je na vojaških vajah v okolici Niša zelo nevarno zbolél za legarjem ali vročinsko boleznijo. Poklicali so zdravnika z Dunaja. Kralj Peter ves potrj neprestano čuva pri bolnikovi postelji. Ves srbski narod žaluje

zaradi bolezni mladega kraljeviča. Bolnik je tako slab, da se mnogokrat nič ne zaveda.

Morilec avstrijske cesarice.

12 let je tega, kar je bila avstrijska cesarica Elizabeta v Ženevi v Švici umorjena. Dne 10. septembra leta 1898. se je zgodil ta umor. Cesarica Elizabeta, ki je bila več let hudo bolna, se je takrat nudila v Teritetu blizu Ženeve. Dne 10. septembra je prišla v Ženevo samo za nekaj ur. S svojo dvorno damo je hotela ob 3/4.1. popoldne iti iz hotela „Beaurivage“ na obrežje, da bi se z ladjo peljala v Territet. Na cesti blizu hotela jo je napadel italijanski anarhist Luccheni in ji zasadel bodalo v srce. Sunil in zadel jo je tako, da je bila cesarica malo trenutkov pozneje mrtva. Luccheni je po izvršenem atentatu zbežal, a dva kočijaža, ki sta videla atentat, sta ga dohitela in ga ujela. Dne 10. novembra 1898. je prišel Luccheni pred porotno sodišče v Ženevi in je bil obsojen na dosmrtno ječo. V kaznilnici je prebil Luccheni 12 let. Čulo se je večkrat pritožbe, da je Švicarska ječa premila. Zlasti dunajski listi so se opetovano razvneli, da dobiva Luccheni za hrano vsak dan meso, da dobiva svojo merico vina in vsak dan eno smotko. Luccheni je po svoji obsodbi opetovano kazal znake blaznosti. Napadal je paznike in tudi kaznilničnega ravnatelja in tudi usmrtili se je večkrat poskusil. Pred nekaj dnevi je zopet imel tak napad blaznosti, da so ga zaprli v podzemsko ječo.

Tam se je na jermen svojega čevlja obesil. Ko so prišli pazniki v njegovo celico, so ga našli mrtvega.

Luccheni je bil rojen v Parizu 23. aprila 1873. Njegova mati je bila Italijanka, kdo je bil njegov oče, tega sam ni vedel. Bodi pri ti priliki omenjeno, da je umor cesarice posebno razburil primorske Slovence, kar je pač naravno, saj je bil Luccheni Italijan.

Primorski Slovenci so zaradi Lucchenijevega dejanja demonstrirali proti Italijanom in razbili nekaj italijanskih šip. Zaradi teh demonstracij so bili tako strahovito kaznovani, da jim je za vedno prešla volja še kdaj manifestovati svoja patrijotična čuvstva.

Ameriške novice.

a Pismo iz Amerike. — Dnlo, Pa., Severna Amerika. — V čast in ponos si štejem, da morem danes poleg svoje obnovitve poslati tri nove naročnike na list »Slovenski Dom«. To je dokaz, da je napredni časopis tudi pri nas priljubljen. Dovoljujem si opominjati vse naročnike »Slovenskega Doma«, da pridobe vsak enega novega naročnika. Posebno pa velja moj opomin rodoljubom v stari domovini. Njih prva dolžnost naj bode, razširjati napredne časopise! —

Alojzij Bavdek.

a Ponesrečil se je v Kansas City. Kans. Anton Mihalič, tajnik podružnice »Družbe sv. Cirila in Metoda« št. 20. V klavnicu ga je poškodoval stroj tako, da je umrl.

a Srebrno poroko sta obhajala v New Yorku Marija Sidler roj. Zajc iz Domžal in Avgust Sidler.

a Slovenska trgovina. V Ridgewood, New York, je odprl svojo delavnico in trgovino krojaški mojster Josip Stirn.

a Slovenska čitalnica. Slovenci v Milwaukee so si ustanovili slovensko čitalnico, katere predsednik je Leop. Zakrajšek.

a Nesreča. V So. Bellaire, Ohio, se je ponesrečil Matija Gorše, ki je šele pred par meseci prišel v Ameriko. V rudniku mu je padel kamen na desno nogo, ter mu strl prste.

a Čisto americko. Alojzij Ivšič Broughton, Pa. naznanja v »Glasu Naroda«, da mu je pobegnila njegova žena Ana roj. Škerbec, doma iz Brusnice v novomeškem okraju. Nezvesta žena je baje pobegnila s Francetom Jeršinom iz Srednje vasi, fara Rudnik v ljubljanskem okraju. Odpeljala je seboj tudi svoje otroke v starosti 8 mesecev, 6 in 10 let. »Glas Naroda« prinaša celo sliko ubeglega parčka.

a Slovence tožen radi dvoženstva. Lansko leto meseca avgusta se je v Jolietu civilno poročil neki »Tony Molek« z neko »Rosie Sin«. Kmalu pa se je dognelo, da je pravo ime Moleka Anton Ajdnik in pravo ime Rosie Sin Rozalija Molek. Dognelo se je pa tudi, da je Ajdnik že enkrat poročen in da njegova prva žena še živi. Zaradi tega so Ajdnika zaprli: Ajdnik se izgovarja, da se je zato oženil, ker njegova žena, s katero ima tri otroke, neče iti za njim v Ameriko. Anton Ajdnik pride v kratkem pred porotno sodišče. Ajdnik je star 30 let, doma v Beli cerkvi na Dolenskem.

Gospodarstvo.

gd Razglas o oddaji plemenske živine (bikov, krav in telic), kupljenih z državno podporo. Vsled državnega zakona z dne 30. decembra 1909, tičočega se pospeševanja živinoreje, je določenih za dobo od leta 1910 do leta 1918 letno 6.000.000 K za vse dežele, zastopane v državnem zboru, in sicer s pridržkom, da se zaradi tega ne prikrajša doslej običajna redna državna podpora za povzdigo živinoreje. Na Kranjsko odpade za leto 1910 od te podpore 133.442 K. Način te porabe gre po zakonu določiti kmetijskemu ministrstvu s sodelovanjem deželnih odborov in glavnih kmetijskih korporacij. Del te podpore se ima takoj porabiti za nakup dobre, oziroma čistokrvne plemenske govedu, ki se po znižani ceni odda živinorejcem v deželi. Da bo c. kr. kmetijska družba pri razdelitvi take živine mogla staviti svoje nasvete, se živinorejci nujno pozivajo, naj brez odloga, t. j. takoj vložijo svoje nekolikovane pro-

šnje na podpisani glavni odbor za podelitev plemenske živine (bikov, krav in telic) po znižani ceni. Oddajala se bo živina vseh pasem, ki so primerne za razširjanje v deželi. Vsak živinorejec, ki mu bo prisojena kaka žival po znižani ceni, se bo moral pravnoveljavno zavezati, da se bo točno držal predpisanih pogojev. Kmetijske podružnice, kmetijska društva, živinorejske zadruge ali županstva, ki prosijo za bika po znižani ceni, morajo navesti, kateri kmetovalec sprejme bika v oskrbo in kdo prevzame jamstvo, da se predpisani pogoji izpolnijo. Društvom, zadrugam in občinam bodi enkrat za vselej povedano, da se nimajo nadejati nobenih podpor za vzdrževanje plemenskih bikov, ker je to pač naravna dolžnost živinorejcev samih, oziroma občin, ki imajo po zakonu dolžnost skrbeti za plemenske bika in stroške potom občinskih naklad porazdeliti na davke vseh občanov. — Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. V Ljubljani, dne 5. oktobra 1910.

Tolstovrška slatina.

Četrť ure od Guštanja na Koroškem je pod Tolstim vrhom vrelec kisle vode ali slatine. Znan je kot izborna zdravilna voda že od nekdanj in ljudje si pripovedujejo o njem razne pravljice o »božjih deklicah« (vilah), ki so tukaj zajemale vodo in širrom sveta zdravile ljudi ž njo; o neki veliki kači, ki je bila baje kraljica kač, ki je ležala zvita ob vreleu ter je le dobrim ljudem puščala zajemati vodo, a če je prišel k vreleu hudoben človek, je kača zažvižgala, da se je čulo skoz skale in čez bregove, in takoj je prilezlo vsepolno kač, ki so branile vrelec, da se mu ni mogel hudoben človek niti približati. In še več drugih sličnih pravljic je znanih o vreleu tolstovrške slatine. Te pravljice jasno spričujejo, da so ljudje že od nekdanj visoko čislali Tolstovrško slatino radi njene izborne zdravilne moči.

Vrelec daje le malo vode — na minuto le po dva do tri litre — a voda je oglenčeve kisline. polna alkalično-muriatična slatina, t. j. vsebuje zelo mnogo zdravilnih rudninskih snovi in je mnogo boljša kakor pa slatine iz vreleev, ki dajejo sicer mnogo vode, a so slabe, rudninskih snovi prazne kisle vode. Že dalj časa se prodajajo pod naslovom: »Naravna slatina«, kisle vode, katerim se pa umetno — podobno kakor pri izdelovanju sodavice — prida ogljikova kislina. Kaj pomaga, če kislina voda, ki jo vliješ v kozarec samo ali k vinu, močno zašumi, t. j. umetnim potom primešana ogljikova kislina izpuhti, ko pa ostane potem le slaba, rudninskih snovi prazna voda. Tolstovrška slatina pa izvira neposredno iz skale in se steklenice polnijo kar iz skalnega vrelea. Vsakdo se lahko prepriča, da se Tolstovrška slatina na noben umeten način ne izdeluje, temveč da je čist

skalni vrec in zasluži Tolstovrška slatina kot resnično naravna kislina voda prednost pred vsemi drugimi kislimi vodami, kojih mnoge so umetnim potom napravljene, ki sicer močno šumijo (mosirajo), a so le slabe, rudninskih snovi prazne vode. — Kupujte torej vedno samo »Tolstovrško slatino«!

Izdajatelj in urednik Ivan Bavdek.

Poslano.*)

Gospod župnik!

Šele sedaj mi je čas odgovoriti v zadevi štolnine, ali o stroških pogreba mojega sinka. Račun, ki ste ga mi poslali, je sicer pravilen, samo za cerkev ali mežnarja: $7 \times 40 = 280$ ste vzeli preveč, ker to ne določa § 26. z dne 7. maja 1874., št. 50 dr. zakona. No, pa ako ste znabiti ustanovili nabiralno blagajno, da bi se v slučaju kupil kak nov zvon, sem jako zadovoljen to svotico pustiti. Pripomnim pa, da so pri nas že bivši župnik mnogo denarja nabrali od strank za pogrebe v prid zvonov, ali izkazanega do danes tega denarja ni nikjer. Ako bi se na prim. zvon ubil ali kak nov kupil, sem prepričan, da bi se doklada farnim občinam takoj naložila. Ali je tako gospodarstvo pri cerkvi vestno in redno? Dalje oglejmo ta-le slučaj: Pred nekimi leti smo mi farani iz davčne naklade kupili za podaljšanje pokopališča za 400 K zemlje, in obzidje je stalo približno 2200 kron. To smo morali mi davkoplačevalci žrtvovati. Ali če hoče biti kdo po svoji želji na boljšem prostoru pokopan, mora še drago takso plačati. Ali je to pravilno; mi gospodarji smo za vse plačniki in na vse zadnje smo podobni poslom (ali oslom). Jaz sem leta 1889. plačal za pokopališni prostor župniku Rometu 20 K (v dokaz pobotnica), da ga imam v lasti za pokopavanje rodbinskih članov. A vi ste mi onikrat zabranili otroka tam pokopati. Pokojni Bojanec ima pa prednost, da je poleg mojega grobišča zagrenjen. Pustimo sedaj te ceremonije na miru ter pogledjmo razmerje med menoj in med vami. Ko ste prihajali v našo faro, sem vas kot tedanji župan z občinskim odborom navdušeno sprejel, a dobil sem zato — palico po hrbtu. Zabranil ste mi na zvit način vhod v žagrad. Potem ste mi bili ob času občinske volitve, seveda bolj tajno, pa vendar, največji nasprotnik. Veliko ste slušali fanatika Šinka, kakor tudi kaplana, kako bi skovali, da bi me čisto iz odbora ven vrgli. Posrečilo se vam je, da sem nehal župan biti, vsled česar je vam trem in morda kakemu drugemu kar srce igralo. A moram biti hvaležen v prvi vrsti vam in kolegom vašim, da sem nehal biti »občinski osel«; imam vsaj mir pred glavarjem in me vsaka baba ne jaha. Sedaj se vsaj mirno naspim. Tiste možakarje pa, ki so soseda

Beveca v to velikansko sitnost zakopali, kolne ta po tistem noč in dan.

Ne morem se vam načuditi, da ste me tako na slabi številki imeli. Saj sem vas vendar spoštoval kot družnega pastirja in farnega predstojnika v »prvi vrsti«. Kakor vam znano, sem takoj nagovoril občinski odbor, da se je zgradila lepa ograja pri cerkvi, streha na zvoniku pobarvala; kar je še nujno potrebno, bi bil še okna, zid in kazalo za uro olepšal. Sedaj pa vse miruje. Ljudje, ki mimo gredo, ne morejo vedeti, koliko je ura, ter zasramujejo, kako je zvonik ves odrt kot žival brez kože. Kaj ne, tukaj manjka gospodarja? Naredil sem tudi v mrtvašnici nekoliko reda, za kar se mi pa vi in pristaši iz vašega tabora ovire delali. Ko sem račune novemu županu izročil, ste bili tudi vi največji nasprotnik. Komaj ste čakali, da ste prišli v odbor, češ, sedaj ga bom pa že malo ožigosal, starega župana pri računih. V več točkah ste mi bili zelo nasprotni; posebno pa, ko sem otrokom našim na sv. Telesa dan naklonil nekaj veselja in zabave s tem, da je vsak dobil košček kruha in kozarec pijače, kar je znašalo krog 20 K. To je krščanski znak cerkvenih predstojnikov, da šolski mladini ne privoščijo grizljaja kruha in par veselih minut. Dolžnost mi je, zahvaliti odbornike v isti seji. Če ravno so vaši pristaši, jim je vendar ljubezen do naše mladine narekovala, da so odobrili iste stroške, česar pa vi niste hoteli storiti. To je plačilo tega sveta.

Pustimo na miru zopet to historijo.

V prvi vrsti se imam pa vam zahvaliti, čast. gosp. župnik, da ste v nedeljo na leci prečitali resni članek o lanskim volitvah, kateri je v resnici umesten. Ako zahtevate, dam vam rad dve kroni za čitanje in zamudo, ker je bil bolj živahen kot kakšna pridiga. Rad bi pa pogruntal tistega, ki je ta »pasjon« zložil, mu dan takoj 20 K nagrade. Kakor se čuje, bo v prihodnje še več takih člankov v »Slov. Domu«. Ako ga bode vsako nedeljo čitali na prižnici tako natančno in razumljivo, seni vam pripravljen dati za vsako nedeljo dve kroni. Gosp. kaplan je pa članek svojim pripogibnikom v mežnarski sobi prečital po tistem, potem pa stvar na robe zasukal, da zaslepljene mumake ojači na pravo njegovo pot. Pripomniti mi je, kakor sem vam že v lani 8. junija zabeležil, da jaz nisem liberallec in klerikalec nočem biti. Moja naravna pamet me uči, da vzamem srednjo pot, da naravnost gledam. Dobro vem, da liberallec tudi nima vsega prav, vendar vsaj nekaj resnega in resničnega pove. Klerikalci so pa v resnici največji nesramni lažniki, tihotapci, hinavci, nevošljivci in škodoželjniki, ki delajo edinole za svoj žep.

Duhovščino bi pa jaz ljubil in spoštoval, ko bi se tako strastno ne vtikala v politiko, namreč v občinske, deželne in državnozbornske volitve, v politično razmerje in posvetno oblast. Prislovica govori: »Mi

nismo tega sveta!« Čemu se pa duhovščina meša v posvetno borbo, in kmetu, zaslepljenemu trpinu, pesek meče v oči? Kmet si bo že sam pomagal, ne potrebuje hinavskega dobrikanja. Svetujem, da se duhovniki po svojem vzvišenem poklicu držite altarja, lece, spovednice in samo svete resnice, nič drugega ne govorite. Posvetne agitacije pa upstite pri miru! Verjamemo, da »Dominus vobiscum« ne bo nikdar kruha stradal, čeravno da vsem posvetnim nečimernostim slovo. »Et cum spiritu tuo« pa rad kruha petlja! Te besede, kar sem jih tu navedel, izvirajo naravnost in odkritosrčno z dna moje duše, pa jih prav mirno presodite.

Št. Peter, 8. oktobra 1910.

Fran Florijančič, priprost kmet.

Kuhati ne znajo,

to smo konstatirali vselej, ko so se postavile na mizo Pekatete, ki niso šle posebno v slast. Zahtevajte zastoj kuharsko knjigo pri tvrdki Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici.

18 43 10 32

Krojaškega pomočnika

za fino in trajno delo (plača po dogovoru) ter

vajenca

pod ugodnimi pogoji sprejme takoj **Alojzij Glušič, krojaški mojster v Mokronogu na Dolenjskem.** 101

V **Št. Ruprtu na Dolenjskem** je 50 korakov od farne cerkve **naprodaj**

enonadstropna hiša

s prijaznim vrtičem. V pritličju ima 3 za vsako obrt pripravne prostore, v nadstropju lepo in prijazno stanovanje obstoječe iz 2 sob, kuhinje in shrambe, a v podstrešju lično sobjco. Vodnjak je v hiši. Cena pove prodajalec 104

Anton Koračin, klepar v Mokronogu.

Posestvo naprodaj

je v lepem kraju tik železniške postaje Št. Janž na Dolenjskem, kjer je premogokop. Vse poslopje je v dobrem stanju. Posetve za 45 mernikov, večina vse obsejano. 3 lepi travniki. **Cena 22000 K.** Plačilni pogoji ugodni. Več pove

Fran Prijatelj,
Tržišče, Dolenjsko.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

*	* 	* 	*
Popravila in preobleke točno in cenno.		Popravila in preobleke točno in cenno.	
<p>Najcenejše solnčnike in dežnike domačega izdelka priporoča 3 52-32</p> <p>Josip Vidmar v Ljubljani</p> <p>Pred Škofijo 19, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.</p>			
			

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 15. oktobra 1910.

Dunaj: 5, 2, 58, 89, 47.

Gradec: 35, 33, 6, 3, 60.

Dvignjene v sredo, dne 19. oktobra 1910.

Brno: 25, 9, 17, 6, 82.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Tolstovrška slatina

Edina slovenska kislavoda je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, in je

izborno zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehuru ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna, temveč je tudi osvežujoča 94 8-4

namizna kislavoda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomestu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbništvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovinci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kislavo.

Najbolj varno naložen denar

Stanje hranilnih vlog nad 38 milijonov kron. je v slovenski Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSKI.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/2% ter pripisuje nevzdržane obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj

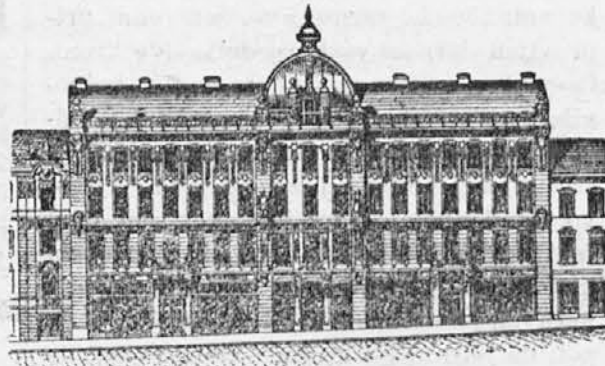
Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Mestna hranilnica izdaja lične domače hranilnike proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti starišem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 5%, in proti amortizovanju posojila po najmanj 1/4% na leto.

Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprei, ako to hoče,

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Stari in dobro ohranjeni hrastovi in smrekovi trami

obrezani v dolžnosti od 4 m do 10 m in debelosti od 22 cm do 40 cm se poceni

prodajo.

Blago se lahko ogleda na Verju pri Medvodah. Pojasnila daje gosp. **Fran Lavtižar** na Verju ali pa lastnik

Mihael Robas, tesarski mojster
v Jacnu pod Šmarno goro.

103

HIŠA

100

v kateri se je vršila že delj časa gostilniška obrt, pripravna tudi za vsako drugo obrt, se

odda v najem

na Krtini.

Več se poizve pri g.

Zarniku, vinskem trgovcu
na Krtini, p. Dob pri Domžalah.

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočeno **črno dal-**
matinsko vino

najboljše sredstvo. 47 32 21

4 steklenice (5 kg) franko **K 4.—.**

Br. Novakovič, Ljubljana.

Kri! dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. — Polo-
vico stroškov prihranite v
gospodinjstvu na kavi,
Moč! sladkorju in mleku, ako
pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl.
Trnkóczyja
sladni čaj.

En zavojev velja 50 vin. Dobiva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
v Ljubljani zraven rotovža.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	40	1	68
1 " " " II. " . . .	1	20	1	48
1 " " " III. " . . .	1	08	1	38
1 " telečjega mesa	1	80	2	20
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	20
1 " " " (prekajenega)	2	00	2	20
1 " koštrunovega mesa	1	12	1	20
1 " jagnjetovega mesa	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa	1	80	—	—
Prašiči na klavnici	0	00	0	00
1 kg masla	2	40	2	68
1 " masla surovega	2	15	2	40
1 " masti prašičje	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže	1	80	2	00
1 " slanine prekajene	2	00	2	—
1 " sala	1	92	2	—
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce	—	8	—	10
1 l mleka	—	20	—	—
1 " " posnetega	—	08	—	10
1 " smetane sladke	—	—	—	—
1 " " kisle	—	80	—	90
1 kg medu	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla	2	87	3	10
1 piščanec	1	10	1	40
1 golob	—	40	—	44
1 raca	2	—	2	20
1 gos	6	—	7	—
1 kapun	—	—	—	—
1 puran	5	—	7	—
100 kg pšenične moke št 0	38	—	—	—
100 " " " " 1	37	50	—	—
100 " " " " 2	37	—	—	—
100 " " " " 3	35	—	—	—
100 " " " " 4	33	50	—	—
100 " " " " 5	31	—	—	—
100 " " " " 6	28	—	—	—
100 " " " " 7	25	—	—	—
100 " " " " 8	15	50	—	—
100 " koruzne moke	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . . . I.	36	—	—	—
100 " ajdove moke . . . . . II.	33	—	—	—
100 " ržene moke	27	—	—	—
1 l fižola	—	18	—	30
1 " graha	—	36	—	40
1 " leče	—	36	—	40
1 " kaše	—	20	—	22
1 " ričeta	—	18	—	20
100 kg pšenice	22	50	—	—
100 " rži	17	60	—	—
100 " ječmena	16	40	—	—
100 " ovs	18	80	—	—
100 " ajde	20	80	—	—
100 " prosa belega	18	—	—	—
100 " " navadnega	—	—	—	—
100 " koruze	15	—	—	—
100 " krompirja	7	60	8	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 10:50 do 12 K				
Cena mehkemu lesu 8:50 do 9 K.				
Trg za seno slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena	4	—	7	50
" slame	3	—	7	40
" stelje	2	50	3	00

Parna opekarna

Josip Lavrenčič v Postojni

priporoča razno opeko, kakor zarezani strešnik I. in II. vrste,
strojni strešnik (kavler), strojna korita (žlebake), opeko za
tlak in zidno opeko najboljše kakovosti, po nizkih cenah in
v poljubni množini.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavničã K 5.000.000.

Podružnica v Spljetu.

Stritarjeve ulice šte. 2. (Lastna hiša.)

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Sarajevu.

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

Vinske sode

nove iz klane in žagane domače in slavonske hrastovine izparjene in ovinjene, porabne takoj za vsako vino prodaja zadruga

Agro-Merkur v Ljubljani.

Kupujte pri narodni tvrčki domači izdelek.

Umetna gnojila

kakor žlindro, kalijevo sol, kajnit, rudninski superfosfat naročite za pomladansko gnojitev **takoj** pri zadrugi

Agro-Merkur v Ljubljani.

Moko

otrobe in druge mlinske izdelke izvrstne kakovosti dobavlja zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Vino

kakor ljutomersko, haloško, bizeljsko, dolensko, metliško, vipavsko, goriško, istrijsko, zanesljivo pristno, izborno kapljico dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Kose:

iz najboljšega avstrijskega jekla, ki ustreza različnim željam posameznih pokrajin, kaljene in klepane, ponuja 10 48-38

zadruga Agro-Merkur

po najnižjih cenah. — Vsaka kosa ima vtisnjeno ime »Agro Merkur«.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon št. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

Je imela koncem leta 1909 denarnega prometa

K 81.116.121.11

upravnega premoženja

K 20.775.510.59

Obrestuje hranilne vloge

po **4 $\frac{1}{2}$** 0/0

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. In od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad

kron 20.000.000.

Posojuje na zemljišča po 5 $\frac{1}{4}$ 0/0 z $\frac{1}{2}$ 0/0 na amortizacijo ali pa po 5 $\frac{1}{4}$ 0/0 brez amortizacije. Na menice pa po 6 0/0. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. In od 3.—4.

3 52-42